

Zutphen vijftig jaar geleden: 1968 (I)

Theo Hebing

Felle brand bij apotheek Jonker

8 januari – Zondagavond heeft in het woongedeelte van de apotheek van mevrouw Jonker aan de Houtmarkt een felle brand gewoed. De keuken beneden, het trappenhuis en een slaapkamer werden door het vuur verwoest; een andere slaapkamer brandde gedeeltelijk uit. Drie katten kwamen door verstikking om het leven. Over de omvang van de schade kan nog niets worden gezegd; evenmin over de juiste oorzaak van de brand.

Het vuur is beneden ontstaan in de achter de gang gelegen keuken. Mevrouw Jonker had daar een pannetje boter opgezet. Ze moest even de keuken uit en toen zij terugkwam zag zij tot haar schrik dat deze in lichterlaaie stond. Eén van haar assistentes – de apotheek was geopend – belde de brandweer. Die gaf groot alarm en rukte met groot materieel uit.

De vlammen hadden inmiddels het trappenhuis aangetast en sloegen naar boven, waar de slaapkamers zijn gelegen. De brand ging gepaard met een enorme rookontwikkeling, waardoor de brandweer genoodzaakt was persluchtmaskers te gebruiken.

De brand die voornamelijk aan de achterzijde woedde werd bestreden met vijf stralen. Bij het blussingswerk werd ook de Metz-ladder ingezet. Door de winkels van de firma's Zeylemaker, Voerknecht en Nijland werd eveneens een slang gelegd. Dit om paraat te zijn wanneer daar onverhoopt iets mocht gebeuren.

Er bestond gevaar dat het vuur zou overslaan naar de bovenverdiepingen van het win-

kelpand van de fa. Nijland, maar de brandweer wist dat gevaar te bezweren. Na ongeveer een uur kon het sein 'brand meester' worden gegeven.

Behalve brandschade is er in het pand van mevrouw Jonker ook nogal wat rookschade ontstaan. De apotheek bleef gevrijwaard. Wel werd deze gesloten en nam apotheek Horrensma de zondagsdienst over.

De brand is ontstaan tussen tien over zes en kwart over zes. Twee surveillerende politiemannen, die even te voren op de Houtmarkt waren geweest en niets bijzonders hadden ontdekt werden, toen zij opnieuw in de buurt van de apotheek kwamen, gewaarschuwd door mevrouw Jonker dat er brand was. Hoewel daar al melding van was gemaakt, belde de heer Zieren van het Luxortheater op verzoek van de politie eveneens de brandweer. De eerste wagen arriveerde twee minuten na de melding.

(foto Zeylemaker, Musea Zutphen)

Zoutstrooiers in touw

13 januari – Hoog tijd voor een woord van hulde aan de Zutphense gladheidsbestrijders! Met hun vier mammoetstrooiers en schotelstrooier (voor de smallere straten) maakten zij om de stad begaanbaar te houden van 7 december 1967 tot en met 11 januari jl. reeds ruim 1300 manuren. Zij legden daarbij – veelal bij nacht en ontij – al strooiend een afstand van circa drieduizend kilometer af, wat vergelijkbaar is met zesmaal de rit van Zutphen naar Parijs.

De vijftien mannen van de onderhoudsdienst van Openbare Werken, die de kern van de stedelijke strooiploeg vormen, beschikken over uitstekend materiaal. De op vrachtwagens geplaatste mammoetstrooiers spreiden het wegzout over een breedte van zes meter, zodat alleen de bredere wegen en straten (zoals bijvoorbeeld de markten en de Emmerikseweg) een dubbele strooibeurt (heen en terug) nodig hebben. In de binnenstad wordt voornamelijk gestrooid met de – eveneens op een vrachtwagen gemonteerde – schotelstrooier, waarmee de kleinere straatjes beter bewerkt kunnen worden dan met de ‘mammoets’.

De Hoven beschikt over een eigen strooiploeg en zoutopslagplaats. Daar zijn het een

opzichter en twee mannen van de stedelijke plantsoendienst, die met een achter een trekker bevestigde ‘mini-mammoet-strooier’ wegen en straten begaanbaar houden. Dat is tot dusver gebeurd met ruim veertig ton zout en bijna twintig kubieke meter zand.

Zand wordt niet veel meer gebruikt bij de gladheidsbestrijding. In stad en buitenwijken (exclusief de Hoven) werd slechts zo’n vijftig kubieke meter zand gestrooid. Het wegzout werkt ook veel effectiever, vooral wanneer er tijdens het strooien weer sneeuw of andere onderkoelde neerslag valt.

De Zutphense zoutvoorraden worden door de Koninklijke Zout uit Hengelo (O) regelmatig aangevuld. De prijs van het wegzout is ongeveer veertig gulden per ton, waaruit volgt dat de gemeente Zutphen reeds voor ruim twintig mille op straten en wegen heeft ‘geslingerd’. Maar daarmee werd door de mannen van de onderhouds- en plantsoendienst dan ook bereikt, dat het aantal gladheidsongelukken in de gemeente tot een minimum beperkt bleef.

Waarom ook in Zutphen nog wel eens wat mankeert, dat is aan het sneeuwrij maken van stoepen en trottoirs. Maar dat is een taak voor de burgerij. Iedere Zutphenaar is verplicht ervoor te zorgen dat het trottoir voor zijn woning begaanbaar is. Nu is dat sneeuwruimen vooral voor oudere mensen vaak geen

(foto Zeylemaker, Musea Zutphen)

pretje. Maar de jongere buurman zal zo nodig zeker wel eens een handje willen helpen. Anders zijn er wel schooljongens te vinden die dat karweitje voor een paar kwartjes graag even opknappen.

Wie bepaalt waar en wanneer er gestrooid moet worden? Overdag is dat veelal de onderhouds- en plantsoendienst zelf. Waarbij men zich – behalve op eigen waarneming – ook wel op de weerberichten verlaat. Als het 's nachts glad wordt, is het steeds de gemeentepolitie die de strooiploegen alarmeert.

De winter is nog jong. Volgens de kalender hebben wij – en ook de gladheidsbestrijders! – er pas twintig van de negentig dagen op zitten. En toch rukten de strooiers reeds twintig maal uit. Dat is dus gemiddeld eenmaal per winterdag of -nacht. Er staat de strooiploeg dit seizoen dan ook stellig nog menig strooiritje te wachten.

Voormalige houtloods Paardenwal verdwijnt

24 januari – De aanleg van een bedieningsweg achter de Laarstraat maakt het noodzakelijk het pakhuis Paardenwal 6 af te breken. De Fa. A. Olthuis & Zoon (verhuizingen), die het thans nog in gebruik heeft, is door de gemeente het pakhuis Basseroord 16, dat inmiddels door Openbare Werken is ontruimd, te koop aangeboden. De Fa. Olthuis is op dat aanbod ingegaan.

Het houten gebouw aan de Paardenwal zal worden afgebroken zodra de Fa. Olthuis het heeft ontruimd. Voorheen was het een houtloods, voor de bouw waarvan in 1850 aan de heer G.J. Lijsen, houtkoper te Zutphen, een concessie werd verleend. Daarvoor bevond zich hier een uit de achttiende eeuw daterende sleephelling voor het hout, dat in de stadsbinnengracht lag te 'wateren'.

De concessie aan de heer Lijsen werd door-

(foto Zeylemaker, Musea Zutphen)

de gemeenteraad op 2 april 1850 verleend. Het betrof hier een vergunning om “een gedeelte van de (sleep)helling van de Bokkenwal bij de lange stalling langs de stadsbinnengracht te mogen betimmeren met een houtloods”. En om langs een gedeelte van de waterkant een beschoeiing te maken. In verband hiermee werd door notaris mr. Evekink een akte verleden.

We hebben getracht te achterhalen hoe de naam Bokkenwal in de wereld is gekomen, maar daaromtrent is blijkbaar niets bekend. Alleen in het raadsbesluit en de notariële akte van 1850 wordt deze aanduiding gebezigd. Er is verder steeds sprake van de Paardenwal.

Die naam is mogelijk afgeleid van de in 1850 genoemde ‘lange stalling’, waarin de paarden van de cavalerie waren ondergebracht. Deze ‘lange stalling’ – vermoedelijk een verbastering van landsstalling – strekte zich uit van de Laarstraat in de richting van de Berkel.

De stadsbinnengracht is een aantal jaren geleden van de Berkelsingel tot en met de Martinelsingel gedempt.

Vereniging van Huisvrouwen viert gouden jubileum

26 januari – De viering van het gouden jubileum van de afdeling Zutphen van de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen, die dins-

dag jl. begon met een feestelijke koffietafel in de Casinozalen aan de Oude Wand, is donderdag – de dag waarop vijftig jaar geleden de afdeling werd opgericht – voortgezet. 's Middags was er in het Stedelijk Museum een receptie en 's avonds in de Schouwburg een optreden van de cabaretgroep De Ragebollen.

(foto Zeylemaker, Musea Zutphen)

Aan de receptie ging een kleine plechtigheid vooraf. En wel in de ruimten waar de collectie waaiers van mej. dr. I van Eeghen is tentoongesteld. Na een geestig speechje van mevrouw H.J. Ferwerda – Langelaar, presidente van de jubilerende afdeling, volgde de onthulling van een vitrine met speciale 'Abraham-waaiers'. Dit ter gelegenheid van het feit dat de afdeling deze dag 'Abraham had gezien'.

De directrice van het museum, mevrouw M.M. Doornink – Hoogenraad, die hierbij eveneens aanwezig was, werd verrast met een kastje voor poppenkleertjes – compleet met hangertjes – bestemd voor de speelgoedafdeling van het museum.

De receptie had plaats in een van de stijlvol ingerichte benedenvertrekken van het museum. Het was een bijzonder gezellige ontvangst, waarbij het ongedwongen toeging. Velen – leden en niet-leden – kwamen het bestuur gelukwensen aanbieden. Onder hen

waren vertegenwoordigsters van het hoofdbestuur, van het bestuur gewest Gelderland, erepresidente mevrouw M. Roeters van Lennep, de ereleden mevrouw E. Dijkmeester - van der Leck de Clercq en mevrouw A.L. Wilder vanck de Blécourt – Lieftinck, burgemeester J.J. Roeters van Lennep, wethouder mevrouw G. Baas – Goossen en de heer Van de Vegte van Industrie Druk N.V. De presidente, mevrouw Ferwerda – Langelaar, mocht van menigeen een geschenk in ontvangst nemen.

Na de receptie ontving het bestuur de vertegenwoordigsters van hoofdbestuur, gewestelijk bestuur en van zusterverenigingen in de Casinozalen, waar het een en ander werd gegeten.

Waterkering vordert goed

12 maart – Het werk aan de waterkering langs de Zutphense IJsselkade vordert goed. “We zijn niet achter, maar ook niet voor op het tijdschema” zo werd ons van de zijde van het Berkelwaterschap verzekerd. De stalen damwand strekt zich al over enige honderden meters uit.

Esthetisch niet fraai, die lange keten van damwandelementen. Maar daarin komt verandering. De dienst van Openbare Werken van de gemeente Zutphen, die het es-

(foto Zeylemaker, Musea Zutphen)

thetisch gedeelte van het werk voor zijn rekening neemt, zal namelijk aan de binnenkant (stadszijde) van de waterkering een licht hellende voormetseling van natuursteenkeien aanbrengen, die de damwand geheel aan het oog onttrekt.

Nieuwe aanwinsten voor Rode Kruis Zutphen

25 maart – De afdeling Zutphen van het Nederlandse Rode Kruis heeft thans de beschikking over een zgn. M.E. – unit, bestaande uit een aanhangwagen met twaalf brancards en negen kisten, waarvan de inhoud volgens een bepaald schema is samengesteld en verpakt. Deze unit is er één van de zeventien, die op verschillende strategisch uitgezochte plaatsen in de provincie Gelderland zijn gestationeerd. Al deze units zijn gelijk van inhoud, zodat elke Rode Kruis Korps – kolonne er mee kan werken. Bij onverhoopte grote calamiteiten kunnen dus meerdere units naar de rampplaats worden gedirigeerd, zonder dat er een volledige bemanning mee moet. Gelderland is de eerste provincie waar het Nederlandse Rode Kruis het zgn. M(obile) E(enheden) – plan rond heeft. De Zutphense unit is speciaal bedoeld voor het district Achterhoek-noord.

Afgelopen zaterdag heeft de secretaris van de afdeling Zutphen, de heer W.H.N. Struyck, de M.E.-unit getoond aan een aantal genodigden. Ook het Zutphense college van B. en W. en de burgemeester van Warnsveld hebben de aanwinst bewonderd. Niet alleen de aanhangwagen, met de – voor

(foto's Zeylemaker, Musea Zutphen)

deze gelegenheid in het Rode Kruisgebouw uitgestalde – inhoud, maar ook de nieuwe Ford Transit – ambulance, die als trekker van de unit zal worden gebruikt.

Alles bij elkaar was met de materiaaluitbreiding van het Zutphense Rode Kruis een bedrag van ruim vijftien mille gemoeid, waarvan de afdeling zelf een belangrijk gedeelte moest fourneren. Maar de uitrusting mag dan ook gezien worden.

Belangstellende Zutphenaren worden zaterdagochtend a.s. van elf tot twaalf uur in de gelegenheid gesteld om de jongste aanwinsten te bekijken. Ze zullen dan tevens een kijkje kunnen nemen in het goed geoutilleerde Rode Kruisgebouw op de Houtwal dat – ook al om het kostbare materiaal goed droog te kunnen houden – pas is voorzien van een centrale verwarmingsinstallatie. ●

(De rubriek 'Zutphen vijftig jaar geleden' bestaat uit veelal ingekorte artikelen die destijds in het *Zutphens Dagblad* hebben gestaan.)